

Integracja europejska w okresie przemian. Aspekty ekonomiczne

SPIS TREŚCI

Wstęp

Wykaz skrótów

1. Pojęcie, formy, efekty i koncepcje integracji europejskiej

- 1.1. Pojęcie i formy międzynarodowej integracji gospodarczej
- 1.2. Wzajemne preferencje handlowe a dyskryminacja w ugrupowaniach integracyjnych
- 1.3. Efekty integracji handlowej
 - 1.3.1. Efekty krótkookresowe (statyczne) unii celnej
 - 1.3.2. Efekty długookresowe (dynamiczne) unii celnej
- 1.4. Koncepcje integracji europejskiej
 - 1.4.1. Okres do II wojny światowej – zarys ogólny
 - 1.4.2. Przyczyny i uwarunkowania tworzenia ugrupowań integracyjnych w Europie Zachodniej
 - 1.4.3. Próby integracji polityczno-gospodarczej w Europie Środkowej i Wschodniej
- 1.5. Utworzenie Wspólnot Europejskich jako fundamentu współczesnej integracji europejskiej
- 1.6. Rozwój składu członkowskiego Wspólnot Europejskich

Literatura

Pytania i zadania

2. Unia Europejska – ustanowienie, charakter, struktura i zasady działania

- 2.1. Ustanowienie Unii Europejskiej
- 2.2. Traktat z Lizbony – Unia Europejska jako spójna organizacja międzynarodowa
- 2.3. Wspólne wartości i cele Unii Europejskiej
- 2.4. Członkostwo w Unii Europejskiej
 - 2.4.1. Państwa założycielskie i proces rozszerzenia
 - 2.4.2. Wystąpienie z Unii Europejskiej
 - 2.4.3. Możliwość wykluczenia z Unii Europejskiej
 - 2.4.4. Zawieszenie w prawach państwa członkowskiego
 - 2.4.5. Czy Unię Europejską można rozwiązać?
- 2.5. Symbole i języki Unii Europejskiej
 - 2.5.1. Symbole Unii Europejskiej
 - 2.5.2. Języki Unii Europejskiej
- 2.6. Terytorialny zakres obowiązywania Traktatów stanowiących podstawę Unii Europejskiej
- 2.7. Kompetencje Unii Europejskiej
 - 2.7.1. Zasada kompetencji powierzonych (przyznanych)
 - 2.7.2. Zakres kompetencji powierzonych Unii Europejskiej – rodzaje kompetencji Unii Europejskiej
 - 2.7.3. Wzmocniona współpraca
- 2.8. Reforma Unii Europejskiej a problem zachowania spójności procesu integracji europejskiej
- 2.9. Obywatele Unii
- 2.10. Legitymacja demokratyczna Unii Europejskiej

Literatura

Pytania i zadania

3. Prawo Unii Europejskiej

- 3.1. Źródła prawa Unii Europejskiej
 - 3.1.1. Struktura prawa UE
 - 3.1.2. Unijne prawo pierwotne
 - 3.1.3. Unijne prawo pochodne

- 3.2. Rola parlamentów narodowych państw członkowskich
- 3.3. Prawo UE a prawo krajowe państw członkowskich
 - 3.3.1. Zasady wykonywania prawa unijnego
 - 3.3.2. Zasada pierwszeństwa prawa unijnego wobec prawa krajowego państw członkowskich
 - 3.3.3. Zasada skutku bezpośredniego prawa unijnego
- 3.4. System ochrony prawnej w UE
 - 3.4.1. Struktura i właściwość sądów unijnych
 - 3.4.2. Jurysdykcja w sprawach spornych
 - 3.4.3. Jurysdykcja w sprawach niespornych
 - 3.4.4. Zakres właściwości poszczególnych sądów unijnych
- 3.5. Prawo UE a prawo polskie w świetle Konstytucji RP z 1997 r.
 - 3.5.1. Podstawa prawna przystąpienia Polski do UE
 - 3.5.2. Procedura związania się przez Polskę traktatem akcesyjnym i traktatami rewizyjnymi
 - 3.5.3. Pierwszeństwo prawa unijnego wobec prawa polskiego
 - 3.5.4. Problem nowelizacji Konstytucji RP w związku z członkostwem w UE

Literatura

Pytania i zadania

4. System instytucjonalny Unii Europejskiej

- 4.1. Rozwój systemu instytucjonalnego UE
- 4.2. Instytucje i organy Unii Europejskiej oraz zasady ich funkcjonowania
 - 4.2.1. Parlament Europejski
 - 4.2.2. Rada Europejska
 - 4.2.3. Rada UE
 - 4.2.4. Komisja Europejska
 - 4.2.5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
 - 4.2.6. Europejski Bank Centralny
 - 4.2.7. Trybunał Obrachunkowy
- 4.3. Wybrane organy i agencje

Literatura

Pytania i zadania

5. Ramy prawno-instytucjonalne stosunków zewnętrznych Unii Europejskiej

- 5.1. Wprowadzenie
- 5.2. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa
 - 5.2.1. Rozwój WPZiB
 - 5.2.2. WPZiB po wejściu w życie Traktatu z Lizbony
- 5.3. Europejska Polityka Sąsiedztwa
- 5.4. Struktura i podstawy prawne „działań zewnętrznych Unii”
- 5.5. Podsumowanie

Literatura

Pytania i zadania

6. Finansowanie Unii Europejskiej

- 6.1. Ogólna charakterystyka systemu finansowania UE
- 6.2. Zasady sporządzania budżetu ogólnego UE
- 6.3. Procedura uchwalania budżetu ogólnego i kontrola jego realizacji
- 6.4. Ewolucja systemu dochodów budżetu UE
- 6.5. Ewolucja wydatków z budżetu UE
 - 6.5.1. Główne kierunki zmian struktury wydatków z budżetu UE
- 6.6. Znaczenie budżetu ogólnego dla procesu integracji UE i jej państw członkowskich
- 6.7. Perspektywy zmian dochodów i wydatków budżetu UE

Literatura

Pytania i zadania

7. Swobody rynku wewnętrznego

- 7.1. Pojęcie i struktura rynku wewnętrznego
 - 7.1.1. Pojęcie rynku wewnętrznego
 - 7.1.2. Struktura rynku wewnętrznego
- 7.2. Społeczny wymiar UE

- 7.3. Zasady działania rynku wewnętrznego
 - 7.3.1. Zasada zakazu dyskryminacji
 - 7.3.2. Zasada zakazu ograniczeń
 - 7.3.3. Zasada lojalności
 - 7.3.4. Zasada pomocniczości i proporcjonalności
 - 7.4. Zbliżenie prawa krajowego państw członkowskich (harmonizacja prawa)
 - 7.5. Swoboda przepływu towarów
 - 7.5.1. Unia celna i Wspólna Taryfa Celna
 - 7.5.2. Struktura i zakres swobody przepływu towarów
 - 7.5.3. Pojęcie towaru i reguły pochodzenia towaru
 - 7.5.4. Zakaz nakładania ceł oraz opłat o skutku równoważnym
 - 7.5.5. Ograniczenia ilościowe w przywozie i wywozie oraz środki o skutku równoważnym
 - 7.5.6. Dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu towarów
 - 7.5.7. Zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego i protekcjonistycznego
 - 7.6. Swoboda przepływu osób
 - 7.6.1. Uwagi wstępne
 - 7.6.2. Swoboda przepływu pracowników
 - 7.6.3. Swoboda obywatela Unii do przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich UE
 - 7.7. Swoboda przedsiębiorczości
 - 7.7.1. Pojęcie przedsiębiorczości
 - 7.7.2. Swoboda przedsiębiorczości a inne swobody
 - 7.7.3. Adresaci obowiązków i praw wynikających ze swobody przedsiębiorczości
 - 7.7.4. Zakres zakazu dyskryminacji i ograniczeń
 - 7.7.5. Uprawnienia akcesoryjne
 - 7.7.6. Wyjątki od działania swobody przedsiębiorczości
 - 7.8. Regulacje dotyczące swobody przepływu pracowników i swobody przedsiębiorczości
 - 7.8.1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego
 - 7.8.2. Uznawanie kwalifikacji
 - 7.9. Swoboda świadczenia usług
 - 7.9.1. Rozwój swobody
 - 7.9.2. Pojęcie „usługi”
 - 7.9.3. Swoboda świadczenia usług a inne swobody
 - 7.9.4. Podmioty uprawnione do korzystania ze swobody
 - 7.9.5. Zakres zakazu dyskryminacji i zakazu ograniczeń
 - 7.9.6. Wyłączenia ze swobody
 - 7.9.7. Perspektywy
 - 7.10. Swoboda przepływu kapitału i płatności
 - 7.10.1. Rozwój swobody
 - 7.10.2. Pojęcie kapitału i płatności (bieżących)
 - 7.10.3. Skuteczność swobody, zakaz dyskryminacji i zakres zakazu ograniczeń
- Literatura
Pytania i zadania

8. Wspólna Polityka Handlowa oraz ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów w UE

- 8.1. Cele i etapy integracji w sferze obrotu towarowego
- 8.2. Zasady funkcjonowania unii celnej
- 8.3. Integracja w sferze handlu a zasady GATT/WTO
- 8.4. Zasady Wspólnej Polityki Handlowej i jej zakres przedmiotowy
- 8.5. Taryfowe środki ochrony przed importem
- 8.6. Pozataryfowe instrumenty ochrony przed importem
 - 8.6.1. Dumping i środki antydumpingowe
 - 8.6.2. Subsydia i środki antysubsydyjne
 - 8.6.3. Ochrona przed nadmiernym importem
 - 8.6.4. Bezpośrednie i pośrednie skutki protekcjonizmu uwarunkowanego
- 8.7. Zmiany w pozataryfowych instrumentach polityki handlowej
- 8.8. Przeciwdziałanie barierom handlowym stosowanym przez partnerów
- 8.9. Koordynacja polityki eksportowej
- 8.10. Ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów na rynku wewnętrznym UE

- 8.10.1. Zniesienie barier fizycznych
- 8.10.2. Zniesienie barier technicznych
- 8.10.3. Eliminacja barier fiskalnych

Literatura

Pytania i zadania

9. Wspólna Polityka Rolna

9.1. Przyczyny, cele i zasady

9.1.1. Przyczyny utworzenia WPR

9.1.2. Cele WPR

9.1.3. Zasady działania WPR

9.2. Filary WPR i ich finansowanie

9.3. Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej i jej efekty

9.3.1. Pierwszy okres (1962–1992)

9.3.2. Reforma MacSharry'ego w latach 1992–1996

9.3.3. Modyfikacje WPR w ramach Agendy 2000

9.3.4. Reforma WPR uzgodniona w 2003 r. w Luksemburgu

9.3.5. Przegląd WPR z 2008 r.

9.3.6. Zmiany WPR w następstwie reformy z 2013 r.

9.4. Zmiany roli głównych instrumentów WPR w ujęciu finansowym

9.5. Przyszłość WPR

Literatura

Pytania i zadania

10. Polityka spójności

10.1. Przyczyny prowadzenia polityki spójności w świetle teorii

10.2. Etapy rozwoju polityki regionalnej w Unii Europejskiej

10.3. Zasady polityki spójności

10.4. Priorytety i cele tematyczne polityki spójności w latach 2014–2020

10.5. Instrumenty finansowe polityki spójności w latach 2014–2020

10.5.1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

10.5.2. Europejski Fundusz Społeczny

10.5.3. Fundusz Spójności

10.5.4. Instrument „Łącząc Europę”

10.6. Podział środków na politykę spójności

10.7. Zasady i procedury realizacji polityki spójności w latach 2014–2020

10.8. Procedury i zarządzanie środkami na realizację polityki spójności

10.9. Nowy paradygmat polityki spójności

10.10. Efekty pomocy strukturalnej

Literatura

Pytania i zadania

11. Wspólne reguły konkurencji

11.1. Rola reguł konkurencji na rynku wewnętrznym UE i ich systematyzacja

11.2. Reguły konkurencji skierowane do przedsiębiorstw

11.2.1. Zakazane porozumienia między przedsiębiorstwami

11.2.2. Zakaz nadużywania pozycji dominującej

11.2.3. Stosowanie zakazu porozumień między przedsiębiorstwami i nadużywania pozycji dominującej

11.2.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw

11.3. Reguły konkurencji skierowane do państw

11.3.1. Zakazana pomoc publiczna

11.3.2. Nakaz dostosowania monopolii państwowych

11.3.3. Państwa członkowskie a przedsiębiorstwa publiczne

11.3.4. Przedsiębiorstwa zarządzające usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego

Literatura

Pytania i zadania

12. Unia Gospodarcza i Walutowa

12.1. Istota unii walutowej, jej możliwe efekty i przyczyny

- 12.1.1. Istota unii walutowej
 - 12.1.2. Spodziewane efekty utworzenia unii walutowej (korzyści i koszty)
 - 12.1.3. Przyczyny budowy Unii Gospodarczej i Walutowej w procesie integracji europejskiej
 - 12.2. Europejski System Walutowy
 - 12.3. Podstawa prawna, etapy i zasady utworzenia UGiW
 - 12.4. Instytucje UGiW
 - 12.5. Polityka pieniężna w strefie euro
 - 12.6. Polityka kursowa w strefie euro
 - 12.7. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach UE i dyscyplina budżetowa – Pakt Stabilności i Wzrostu
 - 12.8. Strategia „Europa 2020” – ramy działania UGiW
 - 12.9. Funkcjonowanie UGiW a kryzys finansowy i gospodarczy – nowe elementy zarządzania gospodarczego
 - 12.9.1. Środki zaradcze o charakterze finansowym – Europejski Mechanizm Stabilności
 - 12.9.2. Wzmocnienie zarządzania gospodarczego w ramach Paktu Stabilności i Wzrostu – sześciopak i dwupak
 - 12.10. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach UE – semestr europejski
 - 12.11. Pakt fiskalny
 - 12.12. Unia bankowa
 - 12.13. Propozycje budżetu strefy euro
 - 12.14. Strefa euro a państwa członkowskie UE pozostające poza nią
- Literatura
Pytania i zadania

13. Inne polityki unijne i działania wewnętrzne

- 13.1. Struktura i zmiany wprowadzone na mocy Traktatu z Lizbony
 - 13.2. Wybrane polityki sektorów infrastrukturalnych
 - 13.2.1. Wspólna Polityka Transportowa
 - 13.2.2. Sieci transeuropejskie
 - 13.2.3. Polityka energetyczna
 - 13.3. Polityki społeczne
 - 13.3.1. Polityka w dziedzinie zatrudnienia
 - 13.3.2. Polityka społeczna
 - 13.3.3. Polityka w dziedzinie edukacji, kształcenia zawodowego, młodzieży i sportu
 - 13.3.4. Polityka w dziedzinie kultury
 - 13.3.5. Polityka w dziedzinie zdrowia publicznego
 - 13.3.6. Polityka w dziedzinie ochrony konsumentów
 - 13.3.7. Polityka przemysłowa
 - 13.3.8. Polityka w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej
 - 13.3.9. Polityka w dziedzinie środowiska
 - 13.3.10. Polityka w dziedzinie turystyki
 - 13.3.11. Polityka w dziedzinie ochrony ludności
 - 13.3.12. Współpraca administracyjna
 - 13.4. Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE
- Literatura
Pytania i zadania

Indeks rzeczowy